

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 12. Refutantur illius responsiones ad argumenta sibi proposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

tione & excitatione diuina, deque alio quolibet concursu in actu secundo.

174.

Soluntur
reliqua
eius argu-
menta.

Tertia & quarta probatio, quæ subiungit num. 4. & 5. nil aliud sunt, quam inutilis repetitio eorum quæ supra refutauimus sect. 5. & 6. Superest igitur quinta eius probatio, quam sic proponit num. 6. Si Deus uellet, ut reuera potest, necessitate uoluntatem creatam ad aliquem actum eliciendum, nullam ipsi uoluntati præmittendo qualitatem physicè prædeterminantem, non posset id efficacius facere, quam abripiendo uoluntatem ad coëfficiendam secum actionem, & decernendo illi unum aliquem concursum, nullumque alium offerendo. Atqui idem facit, si concurrat identificato & immediato concursu physico. Ergo ille concursus non potest stare cum libertate. Probat minorem: quia si Deus actum aliquem uitalem nobiscum indiuisum operari uellet: operaretur ipsum applicare potentiam suam ad illum unicum actum seu concursum producendum, qui reuera unicus ab ipso Deo, & à nobis simul atque indiuisim produceretur. Alioqui si plures decerneret, & se ad plures eliciendos absoluta & efficaci uoluntate applicaret; plures de facto actus emanarent. Ergo per hunc identificatum concursum abripiatur uoluntas nostra, & necessitate ad operandum unicum illum actum, & non potest ab illius exercitio abstinere, sicut & eque oppositum præsumitur.

Respondeo negando minorem. Ad cuius probationem dico, Deum posse duobus modis applicare potentiam suam uoluntati creatæ, ad operandum indiuisim cum illa aliquem actum. Primò, decreto absoluto antecedenti & efficaci de concursu ad illum solum exhibendo, deque actu ponendo ut illius. Et hic modus repugnat libertati. Secundò, decreto tantum conditionato concurrenti ad actum illum, si uoluntas creatæ uolet illum elicere, aut ad alium, prout uolet: ita ut Deus decreto illo accommodet & subordinet quodammodò habitualiter omnipotentiam suam uoluntati creatæ, ut possit illi uti ad operandum, quemadmodum uteretur habitui, aut non uti, si uelit. Et hic modus non repugnat libertati creatæ uoluntatis. Contra quem nihil noui obijcit Auctor iste, nisi quod ait in fine numeri summam quandam imperfectionem fore in Deo, si ita fingeretur uoluntati creatæ subiectus ac subordinatus, ut ea posset physice illo uti, uelut habitu aut instrumento in potestate illius posito. Cui respondeo magnam quidem fore imperfectionem, si Deus necessariò, & est, non liberè, sed naturali necessitate ex parte sui, esset ita subordinatus uoluntati creatæ: tunc autem, si ex libera & sua dispositione suæ prouidentie, quæ uult creatis uoluntates habere liberum dominium suarum operatio-

num, & causis secundis, tam liberis, quam necessarijs, se accommodare, unicuique iuxta propriam naturam & conditionem.

SECTIO XII.

*Refutantur effugia eiusdem Auctoris,
& responsiones ad argumenta ipsi
proposita.*

Omissis ijs quæ dicit toto cap. 15. quæ partim ex Durando, partim ex ipso met supra retulimus ac refutauimus. Omis-
sis item ijs quæ responderet subisdam argumentis ab alijs sibi propositis, examina-
bo solum ea quibus vim argumentorum à me antea propositorum eludere conatur cap. 16. & sequentibus, quæ ad hanc loci dis-
putationis.

Ac primò, effugia quæ Scripturæ & Patrum testimonij adhibet, partim citatò cap. 16. partim etiam cap. 2. num. 6. & sequentibus, præclusa fuerunt & refutata singillatim, cum testimonijs illis protulimus & expendimus sect. 2. Tantiùm addo in præsens, perperam ipsum abuti cap. illo 2. locis quibusdam D. Augustini, & Anselmi, affirmantibus Deum conuincit operari conseruando res à se creatas, ut ait S. Augustin. lib. 4. de Genesi ad lit. cap. 12. & Deum ita naturas à se conditas administrare, ut eas sinat agere motus suos, ut ait idem S. Doctor epist. 146. ad Consentium, prope finem. Et Deum facere omnes actiones & omnes motus creaturarum, quia ipse facit eas, à quibus, & ex quibus, & per quas, & in quibus fiunt, & nulla res habet ullam potestatem uolendi aut faciendi, nisi ab eo dante: ut ait S. Anselm. in libro de concordia præscientiæ & prædestinationis, littera C. Et uerius dici ipsum facere id omne quod facit natura aut uoluntas, qui facit naturam & instrumentum (id est, facultatem) uolendi, cum affectionibus suis, sine quibus idem instrumentum nihil facit.

Perperam, inquam, abute his locis, ut ostendat, mentem horum Patrum fuisse, Deum non aliter concurrere cum causis secundis, quam femorè & mediata, conseruando causas illas cum uirtute naturali & inclinatis ad operandum, quam ab initio illis dedit proxime uel remote. Quasi uerò asserere unum, sit negare aliud non impossibile, neque repugnans. Non repugnat autem Deum operari conseruando causas secundas, & simul cum illis immediatè concurrendo. Non repugnat etiam Deum sic illas administrare, ut sinat eas agere motus suos: & tamen ita se illis accommodare, ut concurrat cum uuaqua-
que, sicut ipsa postulat, ut motus suos exerceret. Nec denique repugnat actiones & motus creaturæ fieri à Deo, & dici ve-

ab ipso fieri: quia ipse facit res à quibus fiunt, facitque naturam & instrumentum volendi; & simul etiam cum illis operatur ad omnes motus & actus quos exercent concurruntque ad id omne, quod natura aut voluntas facit. Adde D. August. illo ipso loco, quem malè citat aduersarius, probare ex Scriptura Deum vsque nunc etiam operari ea quæ fiunt à causis secundis. *Nam si Deus inquit nunc ista non facit, quomodo leguntur, Priusquam se formaret, in vitro noui te? Quomodo etiam accipi potest; Quod si ferum agri quod hodie est, & cras in cibus munitur, Deus sic voluit &c.* Quare non bene aduersarius sic inlat: Patres citati non explicant alium Dei concursum. Ergo non alium agnouerunt: si enim agnouissent, debuissent illum exprimere ijs in locis, in quibus sermo illis erat de modo, quo Deus operatur administrando creaturas generari: vel speciatim de modo quo se habet cum voluntate creatura circa actus peccati.

117.
Iidem docet Deum concurrere immediatè.

Respondet enim primo Patres citatos satis exprimere, tum ijsdem, tum alijs locis, concursum Dei immediatum, vt de D. August. jam ostendimus, & sect. 2. num. 9. De Anselmo patet ex fine capiti 20. de casu Diaboli: vbi discipulo sic interroganti; *Quod quidem Deus naturas rerum omnium facit, fatentem est. Quod verò singulas actiones peruersarum voluntatum, velut ipsum primum motum voluntatis, quo ipsa mala voluntas se mouet, faciat, quis concedat?* Respondet Anselmus; *Qui mirum si dicimus Deum facere singulas actiones, quæ sunt mala voluntate, cum sciamus eum facere singulas substantias, quæ sunt iniusta voluntate & inhonesta actione?* Puta ex. gr. infantes natos ex adulterio, incestu, sacrilegio. Quod esse Dei sanctitate & puritate indignum facile iudicant illi omnes, qui putant esse alienum à Dei sanctitate concurrere immediatè ad actus vitiosos creaturarum: de quorum numero erat ille discipulus disputans cum Anselmo. Malè verò responder aduersarius num. 12. sensum B. Anselmi esse, actus prauos nostros esse à Deo quoad positium; quatenus ipse nobis dedit conseruauitque vires ad operandos actus illos, & quocumque alios opportunos: id est, eò quòd Deus voluntatem nostram creauit & conseruat. Nam neque ille B. Anselmi Discipulus, neque vllus alius Catholicus subitauit vquam voluntates nostras esse à Deo creatas, ab eodemque conseruari: atque eatenus saltem actus omnes voluntatis nostræ esse à Deo mediatè & remotè, id est, esse à voluntate à Deo creata & conseruata. Quare neque interrogatio Discipuli, neque responsio S. Anselmi potest pati sensum, quem aduersarius illi tribuit. Simili modo intelligendum est quod ait idem S. Anselm. lib. de concord. cap. 7. *Omnis qualitas, & omnis actio, & qui quid aliquà habet essentia, à Deo est, à quo est Omnis iniustitia, & nulla iniustitia. Facit igitur*

Deus omnia quæ iniusta vel iniuste voluntate fiunt, id est, bona opera & mala. In bonis quidem facit quòd sunt, & quòd bona sunt. In malis verò facit quòd sunt, sed non quòd mala sunt: id est, est causa entitatis, sed non malitiae moralis.

Respondet secundò, Patres illis, ipso loco, ab aduersario relatis designare radicem necessitatis concursus diuini. Quia nimirum causa secunda, sicut non possunt esse sine Deo producente & conseruante: ita neque possunt sine Deo concurrente operari. Neque minus pendunt in operari ab eius concursu: quàm in esse & conseruari; ab eius influxu. Ac sicut impossibile est vt eximantur à dependentia immediatè à Deo in fieri & conseruari: pariter impossibile est vt eximantur à dependentia immediatè à Deo in operari.

Tribus prioribus rationibus, quas attulimus sect. 2. num. 23. Respondet parte 4. cap. 19. num. 5. nos non debere esse fatuos adulatores Dei, qui non indigent nostris laudibus falsis: neque debere eximare maiorem aliquam perfectiorem fore in Deo, si possit omne opus nostrum propriè ac per se operari: cum potius repugnet eum ita operari maximam partem operum nostrorum; scilicet omnes actus prauos: pertinereque ad eius omnipotentiam amplificandam, vt possit facere creaturas, quæ seipsis solis habeant vim agendi sufficientem, non indigentem immediatè Dei concursu, nec deinde respondere diuinae sanctitati ac bonitati dominum in causas secundas, quæ nos illi tribuimus, adque inuoluerè imperfectionem, & Deo tribui non posse.

Sed contra: primò, non est fatuè adulari Deo, sentire altissimè, quantum cum recta ratione fieri potest, de Dei maiestate, deque essentiali dependentia creaturarum à Deo. Præsertim verò Scriptura, & SS. Patribus, ac communium doctorum iudicio, suffragantibus. Quis enim potiori iure fatuitatis et damnandus, si tamen eò nomine vt licet. Illene qui S. Thomam & torrentem Doctorum sequitur hac in parte. An potius ille qui deridendum, nonnisi quam, omnium iudicio temerarium, & nimis audacem in opinando, aliosque pauculos? Secundò, non magis pertinet ad Dei omnipotentiam amplificandam, facere posse creaturas, quæ non pendeant essentialiter & immediatè ab ipso in operari: quàm facere substantias creatas, quæ postquam semel ab ipso productæ fuerunt, non pendeant essentialiter & immediatè ab ipso in conseruari. At hoc secundum est impossibile, etiam iudicio istius Authoris pluribus locis suæ disputationis. Adde vix clarior Scripturam, Patres, & Concilia docere substantias omnes creatas pendere immediatè à Deo in conseruari: atque ecent easdem pendere à Deo immediatè in operari. Effugiatur

108.

Primum effugium.

119.
Resutat.

fere omnia huius Authoris posse vni æquè, ac alijs applicari. Quare si vel ipso iudice non profunt contra immediatam dependentiam substantiarum creaturarum à Deo in conservari: nihil etiam valent contra immediatam dependentiam à Deo in operari. Quomodo autem dominium istud non repugnet Dei sanctitati & bonitati, supra ostendimus.

120.
Secundum
effugium.

Ad quartam rationem, supra ex necessitate determinationis causarum secundarum ad individuum, ad quod neque se ipsas determinatæ sunt, neque possunt se ipsas determinare, respondet cap. 18. num. 4. & sequent. Probabilius esse determinationem illam referri debere ad naturam ipsiusmet agentis: ita ut ex se, & ex suis conditionibus individuantibus, aut saltem ex aliquo principio intrinseco, hoc est, sibi inhærente, id habeat, ut ex ijs actionibus omnino similibus eiusdemque speciei, quas exercere potest, non sit in hanc prorumpat, quam in aliam, siue simpliciter, siue saltem circa hanc numero materiam, vel obiectum, si sermo sit de actionibus vitalibus quæ in obiectum aliquod tendunt. Primum quia (inquit) non est recurrendum ad causam primam, quando id, de quo est controversia, saluari potest per secundam. At per causam secundam saluari potest determinatio effectus ad individuum quia hoc numero agens, cum suis numero circumstantijs, exigit hunc numero effectum, sicut exigit hanc speciem actus. Neque videtur esse nimia perfectio creaturæ quod seipsam determinare possit ad hunc numero effectum: si non est nimia perfectio determinare se ad hanc speciem; presertim cum in eodem effectu individuario & specificatio non sint duæ distinctæ entitates. Secundò, quia si determinatio effectus quoad individuum esset necesse arbitraria respectu Dei, sequeretur creaturam non magis ex se postulare hunc, quam illum effectum intra eandem speciem. Ex quo rursus sequeretur Deum posse reproducere eundem numero effectum absque miraculo, & absque eo quod illa vis creaturæ inferatur: cuius tamen contrarium omnes docent. Probatur sequela: quia neque ex parte effectus producentis, apparet ratio cur iste potius, quam alius producat: cum neque effectus ante suam ipsius productionem ius vllum habere possit ad existendum, seu ad hoc ut producat: neque causa secunda, per se, exiget hunc effectum potius, quam illum, sed omnia divina electioni sint commissa.

121.

Causæ secundæ non
sunt naturaliter determinatæ
ad hunc numero
effectum.

Sed contra: quia cum vis agentis sit eadem respectu omnium effectuum solo numero diversorum, ab ipso producibilium: similiterque vis materię seu subiecti concurrentis; & obiectum actuum vitalium, æquè vni atque alijs actibus solo numero differentibus attingatur: ingentium est dice-

re agens, materiam, vel obiectum, habere talem ordinem, ut primo possit produci hunc numero effectum, secundò istum, tertio illum alium, & sic in infinitum: Quotque sunt agentia eiusdem speciei; hoc esse ordinem effectuum infinitorum, quorum vna infinita multitudo respondeat vni agenti, ita ut non possit ab vlllo produci naturaliter: altera aliter. Secundò, si talis est ordo naturalis inter effectus producibiles à causis secundis, tam necessarijs, quam liberis, respectu ipsarum; erit etiam inter effectus producibiles à causa prima, respectu ipsius, ita ut ordo determinatus debeat ab illa seruari in producendis effectibus solo numero differentibus. Quod licet neget ad versarius: nullam tamen reddit rationem differentię, neque potest verisimiliter reddere. Hoc autem est absurdum: quia inde sequeretur decessisse Deum determinatione quadam naturali producere hos Angelos quos produxit, hos caelos, hæc astra, hæc elementa, & alia quæ se solo produxit. Ita ut contra naturalem rerum ordinem fecisset, & contra ius quodammodo istorum individuarum, nisi illa præ alijs produxisset. Tertio, si est talis ordo naturalis inter actus numero solo differentes, qui possunt ab eodem agente procedere: ergo sicut iuxta Authoris istius imaginationem, debeat voluntas, si amet Deum verb. g. elicere primò hunc numero actum amoris: deinde istum, tertio illum, & sic infinitum: ita si velit agere, debebit primò exercere actum istius speciei, puta amoris: secundò illius alterius, puta odij: & sic deinceps in infinitum. Quod per absurdum est, & contra experientiam: nullum enim in nobis experimur iudicium talis ordinis & determinationis naturalis. Probatur consequentia, cum quia non potest reddi sufficiens ratio discriminis. Tum etiam quia ex doctrina istius Authoris, verbis ante relatis in prima probatione minoris, cum in eodem effectu individuario & specificatio non sint duæ distinctæ entitates, sed vnica: si non est nimia perfectio determinare se ad speciem, neque erit determinare se ad individuum. Ergo similiter si non est nimia perfectio vel imperfectio voluntatis esse determinatam naturali quodam ordine ad individuum, si velit agere, non erit etiam nimia perfectio vel imperfectio determinatam esse ad speciem si velit agere. Quia species & individuum sunt idem realiter in eodem effectu.

Ad primam eius probationem respondeo, recurrendum esse ad causam primam quando id, de quo est controversia, saluari nequit per secundam sine figmentis improbabilibus & absurdis. Tale autem esse id quod respondet Aduersarius, patet satis euidenter liquere ex illius refutatione. Quare in forma, concessa maiore, nego minorem. Quia

122.
Necesse
possunt ad
illud se de-
terminare.

Quia hoc numero agens, cum his numero circumstantiis intrinsecis & extrinsecis, antecedentibus eius operationem, nihil habet quod non eque bene conveniat cum hoc numero effectu, quam cum quolibet alio à se producibili pure numericè diverso. Ac proinde nihil habet, quo naturaliter sit magis deinctum vni effectui, quam alteri, & propter quod sit determinatum ad vnum potius, quam ad aliud. Neque obest quod causa necessaria sunt determinata ad speciem, & libera possunt ad illam seipsas determinare. Nam licet natura specifica & indiuiduatio non differant à parte rei in vna & eadem re, neque possit produci species actus, quin producat certum & determinatum, aliquod indiuiduum; maior tamè perfectio & maius dominium in effectum requiritur vt causa libera possit eligere non modò agere in tali specie potius quam in illa, puta amare potius, quam odisse: verum etiam hoc indiuiduum in specie amoris eligere præ alio simili. Quod cum humanus intellectus non discernat, neq; naturaliter discernere possit in actu vitæ istius (neq; enim nouissus distinctè indiuiduationem, etiam in rebus sensibilibus, ita vt possimus discernere vnum ab alio minino simili, clam substituto) non potest etiam voluntas nostra seipsam ad illud determinare. Si autem humana voluntas non habet hanc perfectionem vt possit se determinare ad indiuiduum; multò minùs eam habent alia agentia inferiora anima rationali. De Angelis autè hic non loquimur. Et quæuis agentia necessaria essent naturaliter ad indiuiduum determinata: sufficit nobis voluntatem nostram ad actus suos liberos tam bonos, quam malos, egerè Dei determinatione ad indiuiduum. Nam propter illos actus tota hæc disputatio ab Aduersario suscepta est. Neque negabit Deum concurrere immediatè ad actus aliorum agentium, si concurrat immediatè ad actus prauos humane voluntatis.

Ad secundam probationem Respondeo concedendo primam sequelam: & negando secundam, quod attinet ad miraculum, sumendo miraculum pro eo quod sit extraordinariè, & contra ordinem consuetum atque constantissimè à Deo seruatum. Cuiusmodi miraculum fuit quod sol steterit, id est, quod Angelus solem aliquandiu mouere cessauerit, *1o* *10*. Cuiusmodi etiam esset, si cælum & astra motu contrario moueri inciperent ab occasu in ortum. Licet enim tam Angeli, quam astra sint indifferentes ad motum vtriusque, & ad hunc motum vel ad oppositum: miraculosum tamen foret mutare illum ordinem rerum tam diuturnè & tam constanter seruatum. Porro non minus miraculosum censeretur, si Deus solus eundem effectum reproducere, quam si causa secundæ cum illius concursu. Ergo si hoc argumentum Aduersarij quicquam valet ad probandum causas secundas esse seipsas naturaliter determinatas ad indiuiduum, & ad certam seriem indiuiduorum ordine quodam

Tomus I.

producendorum: pariter probat Deum simili modo determinatum esse, ita vt debeat primò producere hoc indiuiduum, tum illud, deinde illud aliud. Quod cum Author iste proximè post negat, non aduertit vim sui arguenti hac negatione penitus enervari.

Respondet secundò num. 5. capite citati, Deum determinare causam secundam ad singularitatem actionis immiissione alicuius habitus, aut actus primi, qui potentiam ex se indifferentem respectu plurium actuum similitium, ad vnicam ex illis quasi coarctat. Iste autem habitus seu actus primus, subditur voluntati: nec vllam vim habet nisi ad nutum voluntatis. Estque satis per se credibile, quòd sicut Deus immittit in voluntates nostras habitus inclinantes eas ad certam speciem actus: ita ponit alios immittere determinantes ad actum aliquem singularem, & indiuiduum.

Sed contra: primò, Quis non videt istam immiissionem esse merum figmentum, & alià causam improbabile, & solum ad fugiendam difficultatem excogitatum. Secundò, si est impossibile, & alienum à Dei sanctitate ac bonitate, Deum, non modò solum, sed etiam concurrente cum causa secunda, producere habitum vitiosum inclinatem solum ad malum, vt docet iste Author p. 4. cap. 11. nu. 2. & 5. Quomodo non erit alienum à Dei bonitate & sanctitate, immittere se solo habitum, aut actum primum, determinatum & determinantem voluntatem ad hunc vnicum numero actum primum? Quomodo possunt hæc duo fieri sine aperta contradictione? Item, si decretum Dei de determinanda causa secunda ad hoc indiuiduum per suum concursum, lædit libertatem, vt ait idem Author cap. isto 18. num. 3. & alibi sapius: quomodo fieri potest vt non eandem lædat Dei decretum determinandi ipsam per talem habitum vel actum primum? Quasi non perinde sit respectu voluntatis, siue à Deo immediatè per seipsam, siue mediatè per aliud à Deo immissum determinetur. Tertio, contra experientiam est nos habere dominium, quale fingit, circa eiusmodi habitum aut actum primum, quem ait esse subditum ad nutum voluntatis. Actus habitus determinatus ad indiuiduum potest nihilominus subditi arbitrio libero voluntatis sine prædicto libertatis ipsius: quantò magis Dei concursus in actu primo, seu diuina potentia parata ad concurrentem si voluntas velit agere: quod tamen Author iste sapius contendit esse impossibile. Quarto, est incredibile sari posse vllum habitum aut actum primum, qui sit naturaliter determinatus ad vnicum actum, ita vt à illo vnicus tantum effectus prodire possit. Quia productio effectuum alicuius pure numericè differentium, non est difficilior, quam productio istius. Ergo vnicus est sufficiens ad istum producendum, et etiam sufficiens ad producendos alios successiue, vel diuisim: estq; impossibile vt sufficiat ad vnum, & non sufficiat ad alios diuisim, aut successiue.

111

123.
Sive miraculosa
reproductio eiusdem
rei

125.

Alia respō-
sio Aduer-
satur.

Respondet tertio, quemadmodum creatura dependere potest à permissione Dei, tantum à conditione necessaria ut operetur, tamen si Deus immediate non concurrat: ita potest etiam quoad individuationem dependere ab eo quod permittat hoc potius individuum, quam aliud.

Verum si causa secunda est indifferens ad unum æquè ac ad aliud, neque potest seipsam determinare: quomodo potest sola Dei permissio facere ut producat unum potius quam aliud? Si enim Deus solum permittit ut producat unum potius, quam aliud, permittit solum ut producendo se determinet ad unum potius quam ad aliud. At hæc permissio est impertinens & inutilis, si non habet vim seipsam determinandi. Sicut bñto inter duos sceni manipulos æquales & æqualiter mouentes posito, impotentique se determinare ad alterutrum, impertinens esset & inutile, permittere ut ad hoc potius, quam ad illud accurrat.

SECTIO XIII.

Alia tria eiusdem Authoris effugia
refelluntur.

126.

Ad quintam rationem nostram, sumptam ex eleuatione Dei ad actus supernaturales, nos utrosque disponentes ad primam rationem habitus, respondet cap. 18. n. 7. & sequentibus, dari nobis à Deo qualitatem fluentem supernaturalem distinctam à vocatione (id est ab inspirationibus, illuminationibus, & piis motionibus indeliberatis) eodem instante quo vocamur à Deo ad gratiam iustificationis, ad hoc ut primi nostri actus possint euadere supernaturales, habeantque proportionem cum gratia iustificationis. Vel, si quis forte malit, dici potest, inquit, actus illos supernaturales produci à voluntate nostra, concurrente effectiue præuia cognitione supernaturali, id est, illuminatione & gratia vocationis à Deo iniussa. Vel etiam intellectum & voluntatem nostram eleuari posse per ipsum imperium diuinum ad primos istos, & quoscunque alios actus supernaturales producendos, Deo non concurrente ad eos immediate, neque habitu, vilo, aut qualitate, vel alio principio supernaturali, ob potentiam obedientialem actiuam, quæ in qualibet creatura est ad quamlibet operationem ad Dei iuriam producendam. Quam sententiam ipse non improbat, sed lectorem electioni permittit.

127.

Refutatur
argumentum
de modo
concurrendi
ad actus
supernaturales.

Sed contra: primo, Nemo non videret qualitatem illam supernaturalem fluentem, excogitaram solum, esse ad vitandam difficultatem. Secundo, si eius immissio voluntati facta, non obest eius libertati, quia subditur illius arbitrio, ad agendum supernaturaliter si velit: Quare magis oberit potentia Dei simili modo subordinata volun-

tatis arbitrio ad agendum si velit? Tertio, si cognitio supernaturalis sufficeret ad eleuandum voluntatem ad actus supernaturales; non essent necessarii habitus spei, & charitatis, & alij infusi voluntati, ut anima permanenter & immanenter eleuetur ad actus supernaturales. Iam enim esset sufficienter eleuata per habitus intellectus, ipsam constituentem intrinsecè potentem complere, & permanenter, ad actus supernaturales cognitionis immediate, mediate verò ad actus supernaturales voluntatis. Quarto, fictitium est, & euidenter impossibile, Deum facere solo suo imperio res agant id quod agere non possunt. Quam enim est impossibile Deum agere suo solo imperio, ut res existant sine existentia: tam implicat facere, ut res existant sine agendi potentia. Quia non minus est impossibile agere sine potentia ad agendum, quam existere sine existentia. Quare cum voluntas non habeat in se ipsa potentiam efficiendi actus supernaturales; nisi Deus illam det aliunde, frustra & inutiliter imperaret voluntati illos efficere. Quod si dicas Deum imperando dare potentiam, aut concurrere immediate suo imperio. Respondet deo, in primo casu Deum non purè imperare, sed imperando efficere aliquid in voluntate, vel extra, quo iueatur & eleuetur, ut possit elicere actus supernaturales. In secundo, Deus concurrat immediate, quod nos intendimus, quodque iste Author ibidem, & alibi sæpissime affirmat fieri non posse sine præiudicio libertatis. Cùmque idem Author parte. 2. cap. 13. n. 2. §. Contra enim, doceat potentiam Dei equeualem distingui ratione à Dei voluntate, non potest dicere coherenter loquendo Deum agere immediate ad extra per solum imperium illius voluntatis.

Ad sextam rationem nostram, quod scilicet Deus possit impedire actionem causarum secundarum, subtrahendo tantummodo concursum suum immediatum illis necessarium, respondet cap. 19. n. 7. Deum posse impedire actionem causa secundæ tamen non destructæ, vel primò, immittendo illi qualitatem incompossibilem cum actiue, & stupefaciuiam virtutis agendi. Cuius rei habemus exempla in remora pisciculi sistete motum navis: & in magnete impedito ne ferri trahat, si alijs sit ceteris. Et omnino, inquit, per se satis apparet credibile, posse Deum impedire cuilibet causæ secundæ qualitates hebetantes, aut quasi stupefacientes virtutem agendi illarum: atque adeo incõpossibiles cum actione, alioquin ab illis emanatura: quemadmodum etiam imprimere eisdem potest habitus & qualitates vrgentes atque inclinantes potentiam ad agendum. Vel secundo, impedire forsitan possit actionem eiusdem causæ secundæ, non conferendo illi virtutem quæ se determinare possit ad individuationem actionis. Vel tertio, possit impedire voluntatem ne ageret, diuertendo quantum ad res alias, &